

Anmälan om smittsamma sjukdomar

Anvisningar för laboratorierna

Folkhälsoinstitutets publikationer © 11/2008

Anmälan om smittsamma sjukdomar

Anvisningar för laboratorierna

C11/2008

Institutet för hälsa och välfärds (THL) anvisningar för anmälan om smittsamma sjukdomar C11/2008

Träder i kraft: 1.1.2009

Ersätter KTL:s tidigare anvisningar för anmälan av smittsamma sjukdomar

Distribution:

Laboratorier som utför klinisk mikrobiologisk diagnostik och Social- och hälsovårdsministeriet

För kännedom:

Sjukvårdsdistrikten, länsstyrelserna samt dataombudsmannen

Beställning av anmälningsblanketter för smittsamma sjukdomar

Edita Prima Ab

Produktadministration

PB 480

00043 EDITA

Telefon: 020 450 2462, telefax: 020 450 2470

E-post: asiakaspalvelu.prima@edita.fi

Blanketterna är avgiftsfria för beställaren.

Utgivare:

Institutet för hälsa och välfärd

Mannerheimvägen 166

00300 HELSINGFORS

Telefon: växel 020 610 6000, telefax: 020 610 8468

E-post: info@tartuntatautirekisteri.fi

Registret över smittsamma sjukdomar på webben: <http://tartuntatautirekisteri.fi>

Pärmbild:

Teemu Möttönen

Tack:

HUSLAB

Planering:

Edita Press Oy

Tryck:

Yliopistopaino Oy

Helsingfors 2008

ISBN: 978-951-740-881-3

ISBN: 978-951-740-882-0 (pdf)

ISSN: 1238-5875

Innehåll

REGISTRET ÖVER SMITTSAMMA SJUKDOMAR, STRUKTUR OCH VERKSAMHET	4
Målet med anmälningarna och uppföljningen av smittsamma sjukdomar	4
Klassificeringen av smittsamma sjukdomar	4
Strukturen för anmälnings- och registreringsystemet	5
Överlåtelse av data från registret över smittsamma sjukdomar	6
Statistik	6
Analys och information	7
ANMÄLAN AV MIKROBFYND OCH STAMSAMLINGEN	8
Fynd som ska anmälas	8
Anmälning	8
Mikrobstamsamlingsremiss	9
Mikrobstammar och prover som ska sändas	9
Andra åtgärder	10
Elektronisk laboratorieanmälan om smittsamma sjukdomar	10
Kryptering och sändning av anmälningar	10
Överföring av anmälningar till registret över smittsamma sjukdomar och respons.	11
Bilaga 1	12
Instruktioner för ifyllande av D-blankett (laboratorieanmälan), samt tabell över mikrobstammar och -prover som skall insändas	12

Andra instruktioner för anmälan av smittsamma sjukdomar finns på webbadress:
<http://tartuntatautirekisteri.fi>

Övrig information om anmälan om smittsamma sjukdomar:
Anmälan om smittsamma sjukdomar – anvisningar för läkare, hälsovårdscentraler
och sjukvårdsdistrikt
Mikrobtabel för registret över smittsamma sjukdomar
Sjukdomstabel för registret över smittsamma sjukdomar
Lagen om smittsamma sjukdomar
Förordningen om smittsamma sjukdomar

Folkhälsoinstitutet (KTL) och Forsknings- och utvecklingscentralen för
social- och hälsovården (Stakes) fusioneras fr.o.m. den 1 januari 2009 till
en organisation, som får namnet **Institutet för hälsa och välfärd**. Det
nya institutet övertar de bemyndiganden som gäller Folkhälsoinstitutet
och som ingår i olika författningar om smittsamma sjukdomar.

REGISTRET ÖVER SMITTSAMMA SJUKDOMAR, STRUKTUR OCH VERKSAMHET

Målet med anmälningarna och uppföljningen av smittsamma sjukdomar

Med uppföljningen av smittsamma sjukdomar avses en kontinuerlig och systematisk datainsamling. De analyser och slutledningar som görs utifrån den hjälper att planera och verkställa åtgärder som gäller folkhälsan samt att uppskatta effekterna av åtgärderna. Uppföljningen av infektionssjukdomar har vissa specialdrag som reflekteras i de detaljerade målsättningarna och centrala egenskaperna (Tabell 1).

Tabell 1. Målsättningar för uppföljningen av smittsamma sjukdomar och systemets centrala egenskaper

Observera

- utan dröjsmål sådana smittfall som förutsätter omedelbar diagnostik, behandling, smittspårning eller bekämpning
- epidemier
- förändringar i förekomsten av och särskilda egenskaper hos smittfallen över tid

Utvärdera

- effekten av bekämpningsåtgärderna (bl.a. vaccinationsprogram, populationsscreening, avlägsnande av kontaminerade livsmedelspartier från försäljning)
- den totala incidensen och dödligheten som en sjukdom orsakar

Identifiera

- områden där ytterligare undersökningar kring förebyggande och bekämpning är nödvändiga

Systemets centrala egenskaper

Känslighet (sensitivitet)

- observera den sjukdom som följs upp

Exakthet (specificitet)

- att en patient som anmäls till systemet faktiskt lider av den sjukdom som följs upp

Representativitet

- sjukdomsfallens representativitet inom den population som följs upp

Aktualitet

- de insamlade uppgifterna är aktuella

Systemets känslighet och aktualitet är centrala egenskaper då man strävar efter att upptäcka enskilda betydande sjukdomsfall

(t.ex. difteri, polio) eller epidemier (t.ex. salmonella). Då man t. ex. följer upp tuberkulos och vissa hepatiter eftersträvar man hellre specificitet och att fallen är representativa i förhållande till det uppföljda fenomenet inom populationen. Inget enskilt uppföljningssystem kan uppnå alla mål för uppföljningen.

Det nuvarande riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar, som är baserat på anmälningar om smittsamma sjukdomar och som upprätthålls av Institutet för hälsa och välfärd, inledde sin verksamhet den 1 september 1994. Dess verksamhet är baserad på lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986) och förordningen om smittsamma sjukdomar (786/1986).

Denna förnyade anvisning täcker alla de förändringar i det riksomfattande registrets funktion som föranleds av de förändringar i lagen och förordningen om smittsamma sjukdomar som träder i kraft den 1 januari 2009 samt tidigare förändringar i förordningen om smittsamma sjukdomar (1376/2006, trädde i kraft 1.1.2007; 1238/2007, trädde i kraft 1.1.2008).

Klassificeringen av smittsamma sjukdomar

De smittsamma sjukdomarna och de mikrobmynd som orsakar smittsamma sjukdomar har för anmälning och bekämpning indelats i tre klasser i förordningen om smittsamma sjukdomar: 1) allmänfarliga smittsamma sjukdomar, 2) anmälningspliktiga smittsamma sjukdomar och 3) andra mikrobmynd som ska registreras. I dessa anvisningar beskrivs i detalj anmälningskyldigheten för ovannämnda grupper.

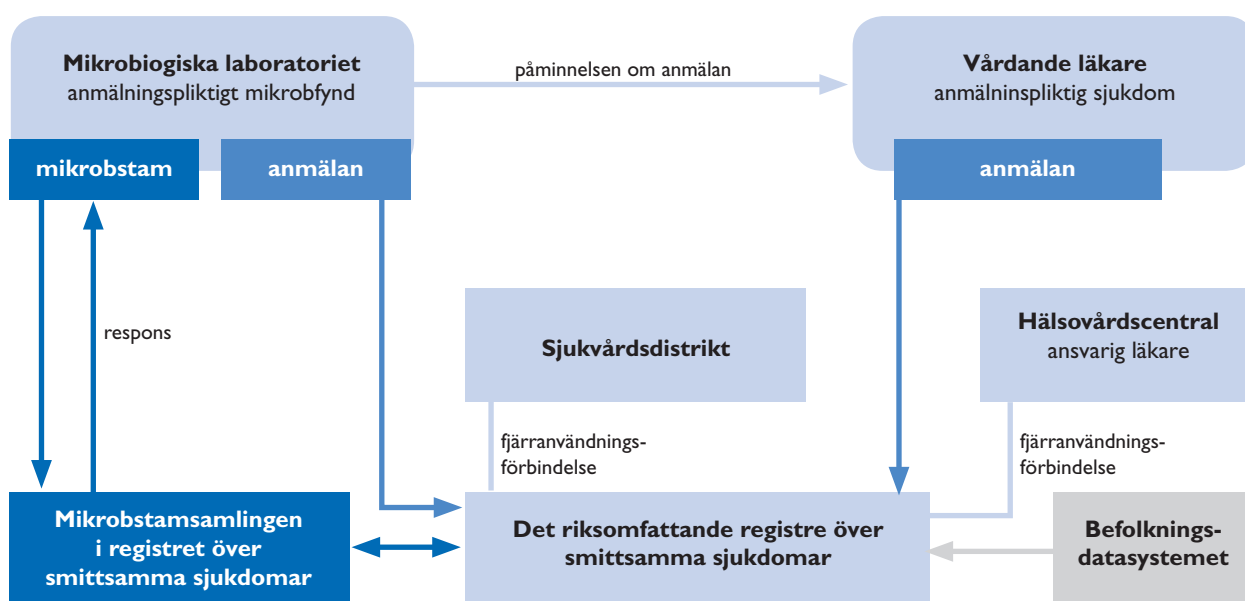
När det gäller fall som ingår i alla ovannämnda tre grupper är ett laboratorium skyldigt att anmäla om fynd som be

kräftar sjukdomen i fråga. Undantag där laboratorierna inte är anmälningskyldiga utgör endast tuberkulos baserad på klinisk misstanke, botulism, variant Creutzfeldt-Jakobs sjukdom samt rabies exponering som lett till vaccinationsbehandling.

Den klassificering som gjorts i förordningen om smittsamma sjukdomar inverkar förutom på anmälningskyldigheten även på möjligheten att genomföra tvångsvård

(allmänfarliga smittsamma sjukdomar), hurvida vården är avgiftsbelagd för patienten (allmänfarliga och anmälningspliktiga smittsamma sjukdomar) eller ersättning av inkomstförluster, som definieras i andra förordningar. En läkares anmälningskyldighet är alltså inte direkt relaterad till bemyndigandet om tvångsvård, patientens möjlighet att få avgiftsfri vård eller möjlighet att få ersättning för förlorad inkomst.

Strukturen för anmälnings- och registreringssystemet

Figur 1. Anmälnings- och registreringssystemet

Fr.o.m. början av år 2009 förändras läkares anmälningar om smittsamma sjukdomar så att A-blanketterna av läkares anmälan om smittsam sjukdom skickas direkt till Institutet för hälsa och välfärd (figur 1). Genom förändringen förbereds läkares elektroniska anmälningar av smittsamma sjukdomar, som inleds i ett pilotprojekt 2009. Den kontinuerliga sändningen av för uppföljningen viktiga mikrobstammar och mikrobprover till Institutet för hälsa och välfärds laboratorier (mikrobstamsamlingen i registret över smittsamma sjukdomar) är baserad på förordningarna om registret över smittsamma sjukdomar.

Komplettering av uppgifterna från befolkningsdatasystemet

Uppgifterna i det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar kompletteras med uppgifter från befolkningsdatasystemet. Uppgifter som kompletteras omedelbart är bostadsort, hemort, medborgarskap vid födseln samt nuvarande medborgarskap. Uppgifter som eventuellt kompletteras senare är om patienten avlider inom 30 dygn.

Datasekretess och registrets användare

Eftersom registret över smittsamma sjukdomar innehåller personuppgifter sker

behandlingen av anmälningar om smittsamma sjukdomar och elektroniska registerdata med iakttagande av strikt datasekretess. Systemet är skyddat så att endast de som ansvarar för upprätthållandet av registret över smittsamma sjukdomar kan komma åt uppgifterna. Vid anmälningar till och fjärranvändning av det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar är datatrafiken starkt skyddad.

Från lagens 23 a § 1 mom. avlägsnas omnämmandet av de regionala registren över smittsamma sjukdomar. De har bestått av pappersblanketter som har arkiverats inom sjukvårdsdistriktet. I lagen har tillagts (23 a §) sjukvårdsdistriktets skyldighet att korrigera felaktiga uppgifter och komplettera uppgifter som saknas för det egna området i registret över smittsamma sjukdomar.

Inom sjukvårdsdistriktet utses en läkare som är ansvarig för smittsamma sjukdomar samt inom sjukvårdsdistriktet och hälsovårdscentralen de personer som p.g.a. sitt arbete har orsak att använda registret över smittsamma sjukdomar på distans.

Uppgifter från registret över smittsamma sjukdomar får inte kopieras eller överföras för lagring i hälsovårdscentralens eller sjukvårdsdistriktets patientregister (lagen om smittsamma sjukdomar 23 a §).

Överlåtelse av data från registret över smittsamma sjukdomar

Sjukvårdsdistriktets ansvariga läkare för smittsamma sjukdomar och hälsovårdscentralens ansvariga läkare för smittsamma sjukdomar kan få anmälningsuppgifter för sitt eget område från det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar via krypterad webbförbindelse.

Från det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar överläts inte kontinuerligt uppgifter om hiv-fall till andra platser än sjukvårdsdistriktet. Då man misstänker epidemi är det enligt moti-

veringarna i lagen om smittsamma sjukdomar möjligt att lämna ut personuppgifter för hiv-infekterade personer enligt bestämmelserna i lagen om smittsamma sjukdomar 40 a § 4 mom.

Den ansvariga läkaren för smittsamma sjukdomar inom sjukvårdsdistriktet kan lämna uppgifter han/hon fått från det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar till den ansvariga läkaren för smittsamma sjukdomar vid hälsovårdscentralen i den utsträckning det är nödvändigt för att läkaren ska kunna sköta uppgifter som berör förebyggandet av smittsamma sjukdomar på orten.

Uppgifter i det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar kan lämnas för forskningsändamål (lagen om smittsamma sjukdomar (23 b §)). Institutet för hälsa och välfärd fattar beslut om överlåtelse av information efter att ha hört dataombudsmannen.

Statistik

Utgående från de anmälningar som gjorts till registret över smittsamma sjukdomar och uppgifter som fås från befolkningsdatasystemet skapas statistik för allmänt bruk. Den finns på adressen <http://tartuntatautirekisteri.fi/tilastot>. Ett fall statistikförs i registret över smittsamma sjukdomar i första hand enligt bopingsort och om den saknas enligt hemort och om dessa båda saknas enligt vårdort.

Statistiken sammanställs så att ett enskilt fall inte kan identifieras ur den utgående från de sammanställda uppgifterna. Därför ingår det i statistiken inte uppgifter om hur fallen fördelas enligt kommun eller hälsovårdscentral.

Ett sjukdomsspecifikt tidsintervall (kombineringsperiod) används för att registrera en smittsam sjukdom eller ett mikrobfynd som anmäls för en och samma person som ett nytt fall. Detaljerad information om kombineringsperioder finns på adressen <http://tartuntatautirekisteri.fi/tautiluettelo>.

Analys och information

Institutet för hälsa och välfärd, sjukvårdsdistriktet och hälsocentralen analyserar de insamlade anmälningsuppgifterna för att verkställa de ovannämnda målen för uppföljningen. Utgående från uppgifterna i registret över smittsamma sjukdomar publicerar Institutet för hälsa och välfärd årligen rapporten Smittsamma sjukdomar i Finland. Sjukvårdsdistrikten och kommunerna informerar om smittosituationen på sitt eget område med beaktande av data-sekretessen. I tabell 2 finns exempel på hur

uppgifter i registret över smittsamma sjukdomar kan utnyttjas kontinuerligt eller projektspecifikt. Dessutom sänds regelbundet fallspecifika uppgifter, utan identifieringsinformation, från det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar till den europeiska smittskyddsmyndighetens (European Centre for Disease Prevention and Control, ECDC) uppföljningssystem för smittsamma sjukdomar, vilken är belägen i Stockholm. Statistiska uppgifter sänds regelbundet till Världshälsoorganisationen WHO.

Tabell 2. Exempel på användningen av uppgifterna i registret över smittsamma sjukdomar

Användare	Innehåll	Tidsperiod	Medium
Offentlig statistik	Registrets standardstatistik	veckovis	Internet: http://tartuntatautirekisteri.fi/tilastot
	Registrets årsrapport tryckt publikation	årligen	Internet: http://tartuntatautirekisteri.fi/vuosiraportti
Hälsovårdscentralerna	Detaljerad granskning av fallen inom hälsovårdscentralens område	kontinuerlig	fjärranvändning
Sjukvårdsdistrikten	Detaljerad granskning av fallen inom sjukvårdsdistriktets område	kontinuerlig	fjärranvändning
Mikrobiologer och infektionsläkare	Rapport över virusfynd	veckovis	e-postdistribution
Laboratorierna och sjukvårdsdistrikten	Responsrapport på mikrobefynd (mikrobstamsamlingen)	två gånger per år	e-postdistribution
Forskare	Uppgifter i registret över smittsamma sjukdomar	på begäran	personuppgifter endast med tillstånd

ANMÄLAN AV MIKROBFYND OCH STAMSAMLINGEN

Fynd som ska anmälas

En anmälan görs då man vid laboratoriet konstaterar ett mikrobfynd som i förordningen om smittsamma sjukdomar nämns som allmänfarlig eller anmälningspliktig alstrare av smittsamma sjukdomar eller annat mikrobfynd som ska registreras. Som grund för beslutet om anmälan ligger de diagnostiska kriterierna i mikrob-nomenklaturen i registret över smittsamma sjukdomar. (<http://tartuntatautirekisteri.fi/mikrobiluettelo>).

För varje diagnostiskt fynd görs en separat anmälan. Om samma diagnostiska fynd konstateras flera gånger i samma provkvalitet görs bara en anmälan. I anmälan antecknas provtagningsdatum för det första provet (för parserum datum för det första)^{a)}.

Blankett D, laboratorieanmälan och mikrobstamsamplingsremiss, sida 2

Anmälan

Laboratoriet anmäler fyndet antingen på Institutet för hälsa och välfärds blankett "Anmälan om smittsam sjukdom D – laboratorieanmälan och stamsamlingsremiss" (THL 100/120), på en utskrift från datasystemet som motsvarar blankettinnehållet eller på ett för ändamålet lämpligt administrations- och överföringsprogram för uppgifter om smittsamma sjukdomar. Blanketten Anmälan om smittsam sjukdom D innefattar förutom anmälningsdelen (sida 1) en stamsamlingsremiss (sida 2). Pappersblankettens tredje sida behåller det anmälande laboratoriet.

I anmälingarna används be-teckningar i enlighet med mik-robnomenklaturen i registret över smittsamma sjukdomar (<http://tartuntatautirekisteri.fi/mikrobiluettelo>). Anmälan ska innehålla de uppgifter som förut-sätts på blanketten. Anmälan upp-rättas och sänds med beaktande av omsorgsfull datasekretess.

Sändningsadress Institutet för hälsa och välfärd, PB 29, 00301 Helsingfors		MIKROBSTAMSAMLINGSREMISS (Varje mikrobfynd anmäls med separat blankett)	
Laboratoriets grundämnen D-08- Fynd		Mikrobfyndets namn* Mikrobens registerbeteckning (nomenklaturen i registret över smittsamma sjukdomar)*	
Mikrobfynd eller -egenskap (t.ex. sero-, fag- eller genotyp, toxinproduktion eller toxigen, biogrupp eller mikrobbläckemedelsresistens)*		Mikrobens registerbeteckning (nomenklaturen i registret över smittsamma sjukdomar)*	
Provtagningsdatum* (första datumet för parserum)		Anmälarens providentifikationskod/nummer	
Påvisningsställe* ☐ Odling ☐ PCR- eller annan NS-påvisning ☐ Ag-påvisning ☐ Antikroppar ☐ Direkt mikroskopi ☐ Annat, vad			
Provkvalitet (ett alternativ) ☐ Blod ☐ Serum eller plasm ☐ Likvor ☐ Avföring ☐ Urin ☐ Sputum- eller bronkoskopi-prov (t.ex. BAL) ☐ Från genitalstämning			
☐ Djupt punktions-prov eller prov ☐ Från huden ☐ Från näsborre ☐ Från svåg eller yttre öra ☐ Sekret från bihål ☐ Sekret från mellanörat ☐ Annat, vad			
Avföringsodling Uppgifterna fylls för salmonella-, shigella- och campylobacterfynd		Utkändress eller kryssning (symptomen har börjat under resan/kryssningen eller inom 7 dygn efter den)	
Personuppgifter Personbeteckning (anmäls för alla fynd)		Land/Stat ☐ 1 Ja ☐ 2 Har ej rest ☐ Uppgift kunde inte erhållas	
Namnet meddelas alltid då mikrobfyndet tyder på en allmänfarlig eller anmälningspliktig sjukdom eller om personbeteckningen är brisfällig		Kon ☐ 1 Man ☐ 2 Kvinna	
Vårdställe Vårdställets namn		Avdelning eller verksamhetsställe	
Vårdställets kommun			
Laboratorium som anmäler eller sänder stammen		Laboratoriets namn Laboratoriets registerbeteckning*	
Anmälningsdatum		Anmälarens namn	
Nedre delen av sidan ifylls om de mikrobstammar eller prover som sänds till stamsamlingen vid registret över smittsamma sjukdomar*			
Tarmbakterier*		API-kod Måka API-testi	
Övriga resultat (+ eller -)		Oxidans ☐ mannitol ☐ H ₂ S ☐ Söx ☐	
ONPG ☐		gas ☐ citrat ☐	
laktos ☐		ureas ☐ motilitet ☐	
glukos ☐		indol ☐ hippurat ☐	
Agglutinationsresultat		O-agg. ☐ H-agg. ☐	
Orsak till provtagning salmonella och resistens mikrober, vid behov andra mikrober		☐ Symptom (klinisk infektion) ☐ Uppföljning	
☐ Sällning		☐ Missstänkt epidemi ☐ Ingen uppgift	
Mikrobens resistens*		MIC-resultat (mg/l)* Oksasilin ☐ Vankomysin ☐ Tekoplanin ☐ Penicillin ☐ Annat, vad ☐	
Verifieringstest (antigen/NH-test/PCR)* meA-gen ☐ van-gen ☐ Annat, vad ☐			
Tilläggsuppgifter*			
Kontaktuppgifter*		Namn ☐ Telefon ☐	
Noteringar av Institutet för hälsa och välfärd			
Stammens ankomstdatum		Svarsdatum	
		Svararens namn	

- a) Kompletterings-, korrigerings- eller annulleringsanmälan måste göras om
- den anmälda informationen visar sig vara felaktig
 - sjukvårdsdistriktet eller Institutet för hälsa och välfärd ber om komplettering
 - laboratoriet konstaterar något beaktansvärt nytt om mikroben såsom
 - mer exakt namn på mikroben
 - mer exakt typ av mikroben
 - en anmälningspliktig resistens-egenskap.

Om samma fynd konstateras på flera olika sätt (odling och t.ex. PCR-påvisning), görs anmälan i första hand för det odlade fyndet men helst för alla fynd.

En anmälan som görs på blankett skickas i ett slutet kuvert med anteckningen "Anmälan om smittsam sjukdom" till den adress som nämns på blanketten. Anmälan ska skickas inom tre dagar från att ett fynd som uppfyller anmälningskriterierna har konstaterats.

Upprepade anmälningar om samma fall kombineras med varandra i registret med hjälp av personidentifikationer.^{b)}

- b) Enligt lagen och förordningen om smittsamma sjukdomar ska personuppgifter anmälas enligt följande:
- fullständig personbeteckning uppges alltid
 - vid allmänfarliga och anmälningspliktiga smittsamma sjukdomar uppges också namn
 - vid andra mikrobfynd som ska registreras uppges namn om personbeteckningen är bristfällig (t.ex. nyfödda och utlänningar)

Om det för samma person upprepade gånger anmäls en smittsam sjukdom eller ett mikrobfynd registreras det som ett nytt fall med hjälp av sjukdomsspecifika tidsintervall (kombineringsperioder). Detaljerad information om kombineringsperioder finns på adressen <http://tartuntatautirekisteri.fi/mikrobiluettelo>.

Mikrobstamsamlingsremiss

För att i ett tidigt skede konstatera epidemier och planera samt verkställa förebyggande program följer man centraliserat upp vissa mikrobers exakta typfördelning samt egenskaper beträffande läkemedels-sensitivitet. Därför ombes laboratorier på basis av lagen och förordningen om smittsamma sjukdomar skicka mikrobstammar eller prover till Institutet för hälsa och välfärd.

De mikrob-specifika uppföljningsmålen för stamsamlingen i registret över smittsamma sjukdomar, de bestämningar som görs samt uppgifter om respons finns på adressen <http://tartuntatautirekisteri.fi/kantakokoelma>. Om inte annat nämns används som remiss för stammar och prover sidan 2 av blanketten "Anmälan om smittsam sjukdom D – laboratorieanmälan och mikrobstamsamlingsremiss", som fylls i sin helhet enligt de undersökningar av stammen eller provet som har gjorts på det sändande laboratoriet. Som remiss kan man också använda en utskrift från ett datasystem där innehållet motsvarar sidan 2 på blanketten.

Mikrobstammar och prover som ska sändas

Om inte annat anges ska stammarna och proverna inklusive remiss sändas till: Institutet för hälsa och välfärd, mikrobstamsamlingen för smittsamma sjukdomar, Mannerheimvägen 166, 00300 Helsingfors.

Förfrågningar kan vid behov göras per telefon till nummer 020 610 6000.

Bakterier

Bordetella pertussis-stammar

Corynebacterium diphtheriae, *Corynebacterium ulcerans* och *Corynebacterium pseudotuberculosis*, stammar som producerar toxiner

Enterokocker, VRE dvs. stammar som är resistenta mot vancomycin eller teikoplanin

Enterohemorragisk *Escherichia coli* (EHEC)-stammar

Haemophilus influenzae, stammar som isolerats från blod och likvor

Legionella-stammar

Listeria monocytogenes-stammar

*Mycobacterium tuberculosis complex**-stammar

Neisseria meningitidis, stammar som isolerats från blod och likvor

Salmonella-stammar

Shigella-stammar

Stafylokocker, stammar med nedsatt känslighet för vancomycin

Staphylococcus aureus, MRSA dvs. stammar som är resistent mot oxacillin

Streptococcus agalactiae, stammar som isolerats från blod och likvor

Streptococcus pneumoniae, stammar som isolerats från blod och likvor

Streptococcus pyogenes, stammar som isolerats från blod och likvor

Vibrio cholerae-stammar

* *Mycobacterium tuberculosis complex*-stammar sänds till: Institutet för hälsa och välfärd, laboratoriet för mykobakterier, Kinakvarngatan 13, 20520 Åbo. Telefonnummer: 020 610 6600

Virus

Enterovirus*, fynd i avföring: stammar eller prover

Hepatit A-prover

Hiv-prover

Poliovirus, stammar och prover

Påssjukevirusprover

Mäslingsvirusprover

Röda hund-virusprover

*Innefattar även coxsackie- och echovirus samt icke-typade enterovirus.

Parasiter

Malariaprover*

* Vid malariafall skickas utstryks- och tjock droppe-preparat till:

HUSLAB/Klinisk mikrobiologi, provmottagning, enheten för parasitologi, Haartmansgatan 3, 00290 Helsingfors. Telefonnummer (09) 4717 5992 eller (09) 1912 6297.

Andra åtgärder

Om en mikroorganism som laboratoriet konstaterar påvisar ett sjukdomsfall som omfattas av läkarens anmälningskyldighet, ska laboratoriet i sitt undersökningssvar påminna läkaren om anmälningskyldigheten. Påminnelsen kan göras med en text som bifogas till svaret: "Läkaren är skyldig att anmäla sjukdomen".

Elektronisk laboratorieanmälan om smittsamma sjukdomar

Laboratoriets datasystem skapar en överföringsfil med elektroniska anmälningar om smittsamma sjukdomar som uppfyller

kriterierna för anmälningskyldigheten. Överföringsfilen innehåller samma uppgifter i textformat som D-blanketten om anmälan om smittsamma sjukdomar. En överföringsfil kan innehålla uppgifter om en eller flera anmälningar om smittsamma sjukdomar. Om laboratoriet använder ett egentillverkat datasystem utför det de nödvändiga ändringarna. Om systemet är förverkligat av en utomstående leverantör kan leverantören göra förändringarna. Till många kommersiella program kan man få funktioner som producerar överföringsfilen. Laboratoriets datasystem kan automatiskt skriva ut stamremissen om fyndet i fråga ska skickas till stamsamlingen. Utskriften innehåller uppgifterna på sidan 2 i D-blanketten.

Då man gör elektroniska anmälningar om smittsamma sjukdomar används olika adb-bakgrundsregister. Institutet för hälsa och välfärd erbjuder bl.a. mikrob- och sjukdomsförteckningen i registret över smittsamma sjukdomar för överföring på adressen <http://tartuntatautirekisteri.fi/ohjeet/tiedonsiirto>. På samma adress finns också kontaktuppgifter om man vill ha mera information om elektronisk anmälan.

Kryptering och sändning av anmälningar

Överföringsfilen ska krypteras innan den skickas till det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar. Krypteringen görs med gratisprogrammet PGP. Institutet för hälsa och välfärd kan leverera programmet antingen som färdigt exekverbart program (OpenVMS eller Windows) eller som källkod (t.ex. Unix). Dessutom kan man från Institutet för hälsa och välfärd få en offentlig krypteringsnyckel för registret över smittsamma sjukdomar, laboratoriets offentliga och hemliga krypteringsnyckel samt installations- och automatiseringsanvisningar för PGP.

Den krypterade överföringsfilen sänds till Institutet för hälsa och välfärd som ftp-överföring. FTP-överföringsförbindelsen (File Transfer Protocol) skapas

till Institutet för hälsa och välfärds server med hjälp av laboratoriespecifika användarnamn och lösenord.

Överföring av anmälningar till registret över smittsamma sjukdomar och respons

De krypterade överföringsfiler som kommit till FTP-servern flyttas till en server i Institutet för hälsa och välfärds interna nätverk. Filerna dekrypteras och anmälningarna förs över till registret över smitt-

samma sjukdomar. Överföringen sker inom en halv timme från att filen mottagits. För de anmälningar som förts över i registret över smittsamma sjukdomar går en automatisk kvittering per e-post till det anmälade laboratoriet. I meddelandet finns en sammanfattning av antalet anmälningar för varje mikrob samt anmälningens referensnummer och mikrobens namn. Till de laboratorier som det har gått mer än sju dagar sedan en anmälan senast förts in i registret skickas en automatisk påminnelse per e-post.

Helsingfors 01.12.2008

Generaldirektör Pekka Puska

Forskningsprofessor Petri Ruutu

ANMÄLAN OM SMITTSAM SJUKDOM D

Postning av anmälningsblanketter för smittsamma sjukdomar och stamsamlingsremisser:**Sida 1 (laboratoriemälan)** sänds till:

Institutet för hälsa och välfärd, PB 29, 00301 HELSINGFORS.

Sida 2 (stamsamlingsremiss) sänds tillsammans med stammen eller provet till: Institutet för hälsa och välfärd, stamsamlingen i registret över smittsamma sjukdomar, Mannerheimvägen 166, 00300 HELSINGFORS.

Undantag:

1) Mykobakterier som sänds med sida 2 sänds till: Institutet för hälsa och välfärd, Laboratoriet för mykobakterier, Kinakvarnsgatan 13, 20520 Åbo

2) Vid malariafall skickas utstryks- och tjock droppe-preparat till: HUSLAB/Klinisk mikrobiologi, provmottagning, enheten för parasitologi, Haartmansgatan 3, 00290 Helsingfors

Sida 3 blir kvar hos anmälaren och den som sänder provet eller stammen.

Kompletterings-, korrigerings- eller annulleringsanmälnings referens: I anmälan anges referensen för grundanmälan om samma fall som referens.

FYND

Mikrobens namn och nummer: Den aktuella mikrobnomenklaturen finns på adressen <http://tartuntatautirekisteri.fi/mikrobiluettelo>.

Mikrobtyp eller -egenskap eller resistens: För fyndet eller provet anges egenskap i enlighet med den aktuella mikrobnomenklaturen (t.ex. sero-, fag- eller genotyp, toxinproduktion eller toxigen, biogrupp eller mikrobiokemistresistens).

Provtagningsdatum: För varje diagnostiskt fynd görs en separat anmälan. Om samma diagnostiska fynd konstateras flera gånger i samma provkvalitet görs bara en anmälan. I anmälan antecknas provtagningsdatum för det första provet (för parserum datum för det första).

Påvisningssätt av mikroben: Odling är det provtagnings sätt som uppges i första hand oberoende av om mikroben också har konstaterats på andra sätt (t.ex. PCR-påvisning).

Provkvalitet: På en anmälan uppges ett fynd från en provkvalitet. Om motsvarande fynd konstateras i annan provkvalitet görs en separat anmälan. (t.ex. för fynd som görs i både blod och likvor görs två anmälningar.)

LABORATORIUM SOM ANMÄLER ELLER SÄNDER STAMMEN

Laboratoriets beteckning: Det anmälande laboratoriets beteckning i laboratorieförteckningen i registret över smittsamma sjukdomar som upprätthålls av Institutet för hälsa och välfärd.

MIKROBSTAMMAR OCH PROVER SOM SKA SÄNDAS**Om inte annat anges ska stammarna och proverna inklusive remiss sändas till:**

Institutet för hälsa och välfärd, stamsamlingen för smittsamma sjukdomar, Mannerheimvägen 166, 00300 Helsingfors. Förfrågningar kan vid behov göras per telefon 020 610 6000.

Bakterier

Bordetella pertussis-stammar

Corynebacterium diphtheriae, *Corynebacterium ulcerans* och

Corynebacterium pseudotuberculosis, stammar som producerar toxiner Enterokocker, VRE dvs. stammar som är resistenta mot vancomycin eller teikoplanin

Enterohemorragisk *Escherichia coli* (EHEC)-stammar

Haemophilus influenzae, stammar som isolerats från blod och likvor

Legionella-stammar

Listeria monocytogenes-stammar

*Mycobacterium tuberculosis complex**-stammar

Neisseria meningitidis, stammar som isolerats från blod och likvor

Salmonella-stammar

Shigella-stammar

Stafylokokker, stammar med nedsatt känslighet för vancomycin

Staphylococcus aureus, MRSA dvs. stammar som är resistenta mot oxacillin

Streptococcus agalactiae, stammar som isolerats från blod och likvor

Streptococcus pneumoniae, stammar som isolerats från blod och likvor

Streptococcus pyogenes, stammar som isolerats från blod och likvor

Vibrio cholerae-stammar

* *Mycobacterium tuberculosis complex*-stammar sänds till:

Institutet för hälsa och välfärd, Laboratoriet för mykobakterier, Kinakvarnsgatan 13, 20520 Åbo. Telefonnummer: 020 610 6600

TARMBAKTERIER: Ifylls till tillämpliga delar. Även identifikationsresultat för andra slag av bakterier, t.ex. listeria, kan anmälas här.

ORSAK TILL PROVTAGNING (salmonella och resistent mikrober): Uppgift om provet har tagits vid symtom (klinisk infektion) eller i uppföljnings-, sällnings- eller epidemiutrednings syfte hjälper vid typning och epidemiutredning. Även provtagningsorsaker för andra slag av bakterier, t.ex. *Clostridium difficile*, kan anmälas här.

MIKROBENS RESISTENS: MIC-resultat (mg/l) antecknas för varje testad mikrobiokemist. Resultat av verifieringstest (positivt) antecknas vid testet i fråga (mecA, van, annat). I fältet annat antecknas medicinen eller genens namn.

TILLÄGGSUPPGIFTER: Här kan man uppge tilläggsuppgifter som behövs vid tolkningen av fyndet eller vid fortsatta undersökningar (frågeformulering, sjukdomens svårighetsgrad, epidemistammar, avvikande laboratoriestresultat).

KONTAKTUPPGIFTER: Laboratoriets telefonnummer och namnet på den kontaktperson som kan kontaktas vid behov.

FÖRFRÅGNINGAR: Information om anmälningar om smittsamma sjukdomar fås från sjukvårdsdistriktet eller Institutet för hälsa och välfärd, telefon 020 610 6000 (växel) eller 020 610 8484 (registret över smittsamma sjukdomar).

Om sändningar av stammar och prover:

Tarmbakterier och listeria, övriga bakterier och virus: Tilläggsinformation fås från Institutet för hälsa och välfärd, telefon 020 610 6000.

Mykobakterier: Institutet för hälsa och välfärd, Laboratoriet för mykobakterier, telefon 020 610 6600 (växel) eller 020 610 6611 (laboratoriet).

ÖVRIGA ANVISNINGAR**Beställningsadress för anmälningsblanketter för smittsamma sjukdomar:**

Edita Prima Ab
Produktadministration
PB 480, 00043 EDITA
Telefon 020 450 2462, fax 020 450 2470
E-post: asiakaspalvelu.prima@edita.fi
Blanketterna är avgiftsfria.

Institutet för hälsa och välfärd har gett anvisningar om sändningar av stammar: Anmälan om smittsamma sjukdomar – anvisningar för laboratorier C I I/2008.